

## ROZDĚLENÉ OKRUHY OTÁZEK KE ZKOUŠCE Z DĚJIN RANÉHO NOVOVĚKU

### 16.-18. století

**Zkouší: Mgr. Jiří Mihola, Ph.D.**

**Ústní zkouška:** Při ní si student vybere nebo dostane zadánu jednu otázku z **českých a jednu otázku ze světových dějin**. Důraz bude také kladen na souvislosti českých a světových dějin. U zkoušky je nutné prokázat zvládnutí **PRÁCE S MAPOU** (vybrané mapy k dispozici v úložně materiálů), předpokládá se rovněž solidní znalost (schopnost krátké charakteristiky, shrnutí podstaty) nejvýznamnějších pramenů a znalost **ODBORNÉ LITERATURY**.

Je možnost **písemné zkoušky** (otázky v textu jsou z českých i světových dějin raného novověku).

Předmět může být uzavřen po splnění podmínek stanovených pro semináře k dějinám raného novověku, tj. povinná účast na seminářích, vypracování seminárního úkolu.

**Cílem předmětu je získání vědomostí o problematice klíčových přeměn české a evropské společnosti v období raného novověku (16.-18. století), v oblasti politické, hospodářské, sociální a kulturní.**

a) **Světové dějiny**

---

1) Počátky zámořských objevů. Příčiny, osobnosti, první koloniální říše. Aztékové, Mayové, Inkové.

---

2) Nové objevy a nové koloniální mocnosti – Nizozemí, Anglie, Francie – proměny mapy světa. Shrnutí výsledků a důsledků zámořských objevů.

---

3) Renesance a humanismus (časové a územní rozdělení, charakteristika pojmů, představitelé, významná díla – architektura, umění, filozofie, literatura).

---

4) Reformace: geneze, renesanční papežství, vystoupení a dílo M. Luthera, Melancton, augšpurské vyznání. Německá selská válka v kontextu reformace. Reformace a Trident.

---

5) Reformační mapa Evropy obecně: rozšíření reformace, Zwingli, novokřtenci, Kalvín. Protireformace – Tridentický koncil, jezuité.

---

6) Náboženské války ve Francii v druhé polovině 16. století. Nástin vývoje do nástupu Ludvíka XIV.

---

7) Habsburská říše Karla V. a Filipa II. Pokus o univerzální křesťanskou světovou monarchii. Střety s Francií, Osmany, papežem, říšskými knížaty.

---

8) Anglie v 16. století: Tudorovci, konflikt Jindřicha VIII. s Římem, Alžbětinská Anglie.

---

9) Polsko a Litva v 16. století. Polský raně novověký “šlechtický ráj”.

---

10) Rusko v 16. a 17. století (Rurikovci, samoděržaví, kolonizace Sibíře, oprichnina, Boris Godunov, nástup Romanovců)

---

11) Nizozemská revoluce – průběh, osobnosti, výsledky (+schopnost stručné komparace s dalšími revolucemi raného novověku)

---

12) Anglická revoluce – průběh, osobnosti, výsledky (+schopnost stručné komparace s dalšími revolucemi raného novověku)

---

13) Turecká expanze v 16. a 17. století. Sulejmán II. Nádherný, Lepanto. Konec nezávislosti Uher. Osmanská říše versus habsburská monarchie v 17. a na počátku 18. století.

---

14) Třicetiletá válka jako první evropská válka (mapa Evropy, protestantská unie, katolická liga, náboženské a mocenské motivace, osobnosti, fáze války, hlavní střety, výsledky konfliktu).

---

15) Svatá říše římská národa německého po třicetileté válce, vznik velmocenského Pruska.

---

16) Francie Ludvíka XIV., vnitřní a zahraniční politika, absolutismus, merkantilismus, každodennost a kultura.

---

17) Válka o dědictví španělské – průběh a výsledky. Evropské panovnické dvory a postavení jejich země v Evropě na počátku 18. století – stručně na základě mapy.

---

18) Anglie na přelomu 17. a 18. století. Restaurace Stuartovců, vznik Velké Británie. Toryové, whigové.

---

19) Mocenský vzestup Ruska za Petra I. Velikého (stručné shrnutí předchozího vývoje za Romanovců, reformy, budování „okna do Evropy“)

---

20) Západní a střední Evropa v polovině 18. století (Velká Británie, Francie aj.)

---

21) Války o rakouské dědictví (1740-48) – příčiny, průběh, výsledky.

---

22) Sedmiletá válka (1756-1763) – příčiny, průběh, výsledky

---

23) Americká revoluce, vznik USA.

---

24) Baroko a klasicismus, osvícenství - kulturně historický přehled, charakteristika epoch, osobnosti, příklady.

---

25) Evropské mocnosti po sedmileté válce a trojí dělení Polska.

---

26) Sever Evropy na přelomu 17. a 18. století: Velmocenská pozice Švédska, protišvédská koalice, severní válka, vývoj po bitvě u Poltavy

---

27) Osvícenský absolutismus v Evropě: charakteristika, příklady a srovnání. Průmyslová revoluce ve Velké Británii.

---

28) Proměny obyvatelstva, náboženství a charakteru států v Evropě a ve světě v 2. polovině 17. a v 18. století (opřeno o analýzu map)

---

## ČESKÉ DĚJINY

---

1) Ferdinand I. a vznik habsburské mnohonárodnostní monarchie. Cesta mezi evropské mocnosti. Centralizace, stavovský systém. Panovník versus stavy, stavovské povstání 1546-47.

---

2) Šlechtické podnikání, rezidence a každodenní život. Města. Postavení poddaných, vzdělanost a školství. Hornictví – Jáchymov. Morava na přelomu 16. a 17. století (kardinál Ditrichštejn, Karel Starší ze Žerotína aj.).

---

3) Počátky protireformace – jezuité, pražské arcibiskupství. Česká konfese. Majestát Rudolfa II. Monarchie v předvečer stavovského povstání.

---

4) Praha Rudolfa II. Renesance, manýrismus v českých zemích (charakteristika, osobnosti, příklady)

- 
- 5) Příčiny a průběh českého stavovského povstání, osobnosti, staroměstská exekuce.
- 
- 6) Pobělohorské konfiskace. Otázka konfesí a konverzí (před a po Bílé hoře)
- 
- 7) Obnovené zřízení zemské, pobělohorský exil a exulanti, Jan Amos Komenský.
- 
- 8) České země za třicetileté války. Albrecht z Valdštejna a jeho doba. Vestfálský mír.
- 
- 9) Pobělohorská rekatolizace a její podoby (politická koncepce, úloha církevních řádů, poutě, obnova farní správy, nová biskupství). Čarodějnické procesy na severní Moravě.
- 
- 10) Barokní velmoc rakouských Habsburků. Absolutismus Leopolda I. Odvrácení osmanské expanze. Robotní patent. Uhry.
- 
- 11) Barokní kultura v českých zemích (architektura, malířství, sochařství, hudba, každodennost - charakteristika, osobnosti, příklady), komparace s Evropou.
- 
- 12) Školství a vzdělanost v 16.-18. století: nekatolické a katolické školství, J.A.Komenský, jezuité, pražská univerzita, další univerzity v monarchii, Ignác Felbiger a reforma školství za Marie Terezie.
- 
- 13) České země v první polovině 18. století. Josef I., Karel VI. Válka o španělské dědictví. Pragmatická sankce. Nová vlna rekatolizace. Rozvoj aristokratických rezidencí.
- 
- 14) Hospodářský a sociální vývoj českých zemí po třicetileté válce. Merkantilismus. Šlechtický velkostatek. Transformace ekonomiky, rozvoj manufaktur. Plátenictví, sklářství, textilní výroba. Dělbá práce mezi tržními oblastmi. Postavení poddaných. Slezské války.
- 
- 15) Osvícenský absolutismus - charakteristika. Zahraniční politika a reformy Marie Terezie. Významné osobnosti ve službách Marie Terezie. Školství a vzdělanost, společnost, kultura. Nevolnické povstání 1775.
- 
- 16) Josefinismus-charakteristika. Reformy Josefa II., jejich ohlas a přijetí. Zahraniční politika josefinského státu. Leopold II.
-